

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาของการศึกษา

ภาพยนตร์ เป็นหนึ่งในสิ่งที่ทำให้ความบันเทิงแก่คนในยุคปัจจุบัน นอกจากนี้ ยังมีการนำเอาภาพยนตร์ไปใช้ในวัตถุประสงค์ทางด้านอื่น ๆ เช่น การโฆษณา การเผยแพร่ข่าวสาร และความรู้อื่น ๆ เมื่อเป็นเช่นนี้ จะเห็นได้ว่า ภาพยนตร์ได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันทางด้านต่าง ๆ มากขึ้น

ภาพยนตร์ ได้เริ่มถือกำเนิดขึ้นในปี พ.ศ. ๒๓๘๘ โดย อเล็กซานเดอร์ พาร์กเกอร์ (Alexander Parker) ชาวอังกฤษ ได้ประดิษฐ์ฟิล์มภาพยนตร์ขึ้นก่อนที่จะมีกล้องถ่ายภาพยนตร์ ซึ่ง ดร. อี. ที. มาเรย์ (Dr. E.T. Marey) แห่งฝรั่งเศสได้ผลิตขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๓๒ และในปี พ.ศ. ๒๔๓๔ โทมัส อัลวา เอดิสัน (Thomas A. Edison) ได้ผลิตเครื่องฉายภาพยนตร์ขึ้นซึ่งทำให้ ภาพยนตร์ที่ถูกถ่ายทำขึ้นได้มีการเผยแพร่ขึ้นได้ หลังจากนั้นทั้ง ฟิล์มภาพยนตร์ กล้องถ่ายภาพยนตร์และเครื่องฉายภาพยนตร์ได้มีการวิวัฒนาการขึ้นอย่างมากมาย

ภาพยนตร์ ในยุคแรก จะเป็นภาพยนตร์เรื่องสั้น ๆ เป็นเรื่องการเดินรำในรูปแบบต่าง ๆ จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๔๔๖ เอ็ดวิน เอส. พอร์เตอร์ (Edwin S. Porter) ได้สร้างภาพยนตร์เป็นเรื่องขนาดยาวขึ้นเป็นครั้งแรก และปรากฏว่าได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก ภาพยนตร์ จึงได้มีการวิวัฒนาการจาก ภาพยนตร์ ขาวดำ และไม่มีเสียงมาเป็นภาพยนตร์ที่เป็นสี และมีเสียงในปัจจุบัน

สำหรับประเทศไทยนั้น ภาพยนตร์ได้เริ่มเข้ามาเผยแพร่ในช่วงปลายรัชกาลที่ ๕ และได้รับความนิยมจากประชาชนชาวไทยในขณะนั้นเป็นอย่างมาก และได้มีการถ่ายทำภาพยนตร์บันเทิงขึ้นเป็นเรื่องแรก คือ "นางสาวสุวรรณ" โดยบริษัทยูนิเวอร์แซล พิคเจอร์ แห่งสหรัฐอเมริกา หลังจากนั้นในปี พ.ศ. ๒๔๗๐ คนไทยจึงได้หันมาสร้างภาพยนตร์ขึ้นเป็นเรื่องแรกคือเรื่อง "โชคสองชั้น" และจากนั้น ภาพยนตร์ไทยที่สร้างโดยคนไทยก็ได้มีการสร้างเพิ่มขึ้น และมีการพัฒนาจนมาถึงปัจจุบัน

แต่สิ่งที่เป็นที่น่าสังเกตคือ อุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยยังไม่มีบทบาทในการนำรายได้เข้าประเทศแต่อย่างใด ในทางตรงข้ามปริมาณภาพยนตร์ต่างประเทศที่นำเข้ามาฉายในประเทศกลับมีปริมาณเพิ่มมากขึ้น โดยในปัจจุบันประเทศไทยต้องเสียค่าเช่าและค่าซื้อภาพยนตร์ต่างประเทศเป็นจำนวนถึง ๑๔๐.๑ ล้านบาท^๑ (สถิติปี พ.ศ. ๒๕๒๗)

จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ภาพยนตร์ต่างประเทศนั้นได้รับความนิยมจากคนไทยเพิ่มสูงขึ้นมาก แต่ในขณะเดียวกัน ภาพยนตร์ไทยบางเรื่อง กลับทำรายได้สูงมากอย่างเป็นประวัติการณ์ โดยที่ภาพยนตร์ต่างประเทศ ซึ่งถึงแม้จะได้รับความนิยมมากไม่เคยทำรายได้สูงขนาดนั้น (ภาพยนตร์ไทยเรื่อง "น้ำพุ" ทำรายได้ถึง ๑๕ ล้านบาท-หักอากรแล้ว) จึงทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะค้นหาข้อเท็จจริงบางประการ เพื่อที่จะนำมาเป็นข้อเสนอแนะ และปรับปรุง แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในวงการภาพยนตร์ไทย

นิสิตนักศึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาสูง และจะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชาติต่อไปในอนาคตนั้น ได้มีผู้ทำการศึกษาริวิจัย ว่าไม่นิยมชมภาพยนตร์ไทย อันเป็นผลจากการวิจัยของคฤภมมลินนนานนท์ ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง "ความสนใจของนิสิตศึกษาระดับมหาวิทยาลัยที่มีต่อการชมภาพยนตร์" เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๔ พบว่านิสิตนักศึกษาชอบชมภาพยนตร์ไทยมาก เป็นอันดับที่ ๔ รองจากภาพยนตร์ของสหรัฐอเมริกา อังกฤษ และฝรั่งเศส

การที่นิสิตนักศึกษาไม่นิยมภาพยนตร์ไทยนั้น ผู้วิจัยอนุมานว่าเป็นเพราะสาเหตุหลายประการคือ

๑. ภาพยนตร์ไทยยังมีข้อบกพร่องที่ต้องแก้ไข และมีคุณภาพไม่ถึงขั้นที่นิสิตนักศึกษาจะเกิดความนิยมได้
๒. เกี่ยวข้องกับทางด้านค่านิยมของกลุ่มนิสิตนักศึกษาด้วยกันเอง ที่เห็นว่าคนที่ชมภาพยนตร์ไทยนั้นมึรสนิยมที่ไม่ดี
๓. ภาพยนตร์ต่างประเทศมีคุณภาพดีหรือมีลักษณะที่ทำให้อยากชม

ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ผู้วิจัยอยากทราบเกี่ยวกับว่า สิ่งใดในภาพยนตร์ ที่ก่อให้เกิดการดึงดูดให้นิสิตนักศึกษาเข้ามาชม และนิสิตนักศึกษาสนใจที่จะชมภาพยนตร์ไทยนั้นทราบมาจากสื่อใด อีกทั้งความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพยนตร์ไทยในปัจจุบัน ว่ามีคุณภาพเป็นเช่นใด

^๑ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

อนึ่ง นิสิตนักศึกษาและโรงภาพยนตร์ในเขตกรุงเทพมหานคร มีมากกว่าจังหวัดอื่น ๆ การใช้ นิสิตนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครเป็นประชากรจึงสะดวก อีกทั้งนิสิตนักศึกษามีโอกาสที่จะเลือกชมภาพยนตร์ได้หลายประเภท และเนื่องจากในกรุงเทพมหานคร มีมหาวิทยาลัยอยู่ ๒ ประเภทคือ มหาวิทยาลัยปิด ที่มีจำนวนนักศึกษาแน่นอและจำกัด กับมหาวิทยาลัยเปิด ซึ่งมีจำนวนนักศึกษามากเกินกว่าที่จะเก็บข้อมูลได้ และไม่ได้มาเรียนทุกวัน ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะทำการวิจัยเฉพาะนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัยปิด ในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้คือ

๑. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนิสิตศึกษามหาวิทยาลัยปิดในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อภาพยนตร์ไทย
๒. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกชมภาพยนตร์ไทยของนิสิตศึกษามหาวิทยาลัยปิดในเขตกรุงเทพมหานคร
๓. เพื่อเป็นแนวทางแก่ผู้สร้างภาพยนตร์ไทยในการพิจารณาเพื่อปรับปรุงแก้ไขต่อไป
๔. เพื่อศึกษาถึงอนาคตของภาพยนตร์ไทยในสายตาของนิสิตศึกษามหาวิทยาลัยปิดในเขตกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัยปิดในเขตกรุงเทพมหานคร ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ดังนี้คือ

๑. ขอบเขตเนื้อหาที่ทำการศึกษา

คำว่า "ความคิดเห็น" ในการศึกษา จะหมายถึง การศึกษาในเรื่องของความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์ไทย ในด้านต่าง ๆ อันได้แก่ คุณภาพของภาพยนตร์ไทย องค์ประกอบต่าง ๆ ของภาพยนตร์ไทย และจะรวมไปถึง ความคิดเห็นที่มีต่อ การนำเสนอ คำบัตร์เข้าชมโรงภาพยนตร์และการส่งเสริมการจำหน่าย ซึ่งทั้งหมดนี้คือ ส่วนผลมทางการตลาด รวมทั้งการศึกษาถึงแนวโน้มในการชมภาพยนตร์ไทยด้วย

คำว่า "ภาพยนตร์ไทย" จะหมายถึง ภาพยนตร์บันเทิงประเภทต่าง ๆ รวมทั้งภาพยนตร์สารคดี ที่สร้างขึ้นโดยคนไทย และมีดารานักแสดงส่วนใหญ่เป็นคนไทย เพื่อนำมาฉายตามโรงภาพยนตร์

ทั่วไป ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อความบันเทิง เรียงร้อยแก่ผู้ชมโดยทั่วไป โดยทั้งนี้ ไม่รวมภาพยนตร์
ที่ฉายทางโทรทัศน์ และภาพยนตร์ที่บันทึกลงในแถบบันทึกภาพ หรือ เทปโทรทัศน์ (VIDEO)

๒. ขอบเขตพื้นที่ที่ทำการศึกษานี้ โดยการศึกษาจะกำหนดพื้นที่ทำการสำรวจเฉพาะนิสิต
นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยปิดในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น โดยเวลาที่ใช้ทำการสำรวจ คือ
ช่วงเดือนสิงหาคม ถึง เดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๒๔

๓. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นิสิตนักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีทั้งชายและหญิงจำนวน
๑๕ มหาวิทยาลัยปิดในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งที่ชมและไม่ชมภาพยนตร์ไทยอยู่ในปัจจุบัน อันได้แก่

๑. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
๒. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน
๓. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๔. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๕. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
๖. มหาวิทยาลัยมหิดล
๗. มหาวิทยาลัยหอการค้า
๘. มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตวังท่าพระ
๙. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตปทุมวัน
๑๐. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตบางเขน
๑๑. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตประสานมิตร
๑๒. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพลศึกษา
๑๓. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตเจ้าคุณทหาร
๑๔. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตธนบุรี
๑๕. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตพระนครเหนือ

หมายเหตุ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์ของมหาวิทยาลัย
ศิลปากรไม่เลือกมาตอบแบบสอบถาม เพราะศึกษาอยู่ในจังหวัดนครปฐม
นักศึกษาชั้นปีที่ ๑ ของมหาวิทยาลัยมหิดล ไม่เลือกมาตอบแบบสอบถาม เพราะศึกษาอยู่
ในจังหวัดนครปฐม

นักศึกษาคณะเกษตร วิศวกรรมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และสัตวแพทยศาสตร์ บางส่วนของ
มหาวิทยาลัยเกษตร ไม่เลือกมาตอบแบบสอบถาม เพราะศึกษาอยู่ในจังหวัดนครปฐม

นักศึกษาภาคค่ำ ของมหาวิทยาลัยเปิดของเอกชนทั้ง ๓ แห่ง คือ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ และมหาวิทยาลัยหอการค้า ไม่เลือกมาตอบแบบสอบถาม เพราะ นักศึกษาเหล่านี้มาเรียนแล้วกลับเลย ซึ่งยากในการสุ่มตัวอย่าง

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยเปิดในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อภาพยนตร์ไทย มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้คือ

๑. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

ในการศึกษานี้ผู้วิจัยได้ออกทำการสำรวจเบื้องต้นด้วยการสอบถามบุคคลที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจภาพยนตร์ไทย ในขณะเดียวกันก็มีการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ทราบถึงลักษณะทั่ว ๆ ไป และสภาวะของธุรกิจ เพื่อเป็นแนวในการสร้างแบบสอบถามและศึกษาวิจัยในขั้นต่อไป

๒. การสำรวจและการสุ่มตัวอย่าง

จะทำการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม โดยกระจายไปยังทุกคณะของทุกมหาวิทยาลัยเปิดในเขตกรุงเทพมหานคร อีกทั้งมีการจำแนกเพศ ในแต่ละคณะ โดยใช้อัตราส่วน ๑ : ๑๐๐ ในการเก็บแบบสอบถาม รวมแจกแบบสอบถามทั้งสิ้น ๖๓๑ ฉบับ เป็นชาย ๓๒๐ ฉบับ และหญิง ๓๑๑ ฉบับ

๓. การประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล

ในการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รวบรวมจากแบบสอบถาม ใช้การประมวลผลด้วยมือ โดยวิธีแจงนับ (Tallying) และนำมาสรุปผลในรูปตาราง (Tabulation) จากนั้นจึงวิเคราะห์ผลที่ได้โดยอาศัยการสังเกตการณ์จากการศึกษาเบื้องต้น รวมทั้งการสัมภาษณ์เพิ่มเติมในขณะทำการสำรวจประกอบกับเอกสารและบทความต่าง ๆ ที่ค้นคว้ามาช่วยในการวิเคราะห์ด้วย

สมมติฐาน

การตั้งสมมติฐานนี้ ได้ตั้งขึ้นตามแนวทางของวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัย สมมติฐานที่ตั้งขึ้นมีดังนี้

๑. นักศึกษามหาวิทยาลัยเปิดในเขตกรุงเทพมหานครมีความนิยมที่จะชมภาพยนตร์ประเภทชีวิตมากที่สุด

๒. ภาพยนตร์ตัวอย่างมีอิทธิพลสูงสุดต่อนักศึกษามหาวิทยาลัยเปิดในเขตกรุงเทพมหานครในการตัดสินใจเข้าชมภาพยนตร์ไทยเรื่องนั้น ๆ

๓. สาเหตุที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้ศึกษามหาวิทยาลัยปิดในเขตกรุงเทพมหานครไม่ชมภาพยนตร์ไทย คือ กลัวจะถูกกลุ่มที่เกี่ยวข้องว่าไม่มีรสนิยม

๔. นักศึกษามหาวิทยาลัยปิดในเขตกรุงเทพมหานครจะชมภาพยนตร์ไทยน้อยลงในอนาคต

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

๑. ใช้รวบรวมข้อมูลโดยการคิดเทียบเป็นร้อยละ

๒. ใช้ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยใช้ Chi-square

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะให้ประโยชน์ดังต่อไปนี้คือ

๑. การศึกษาจะช่วยให้ทราบถึงความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยปิดในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อภาพยนตร์ไทย และอาจจะเป็นประโยชน์แก่ผู้สร้างภาพยนตร์ไทยที่มีนักศึกษาเป็นกลุ่มเป้าหมาย

๒. ช่วยในการตัดสินใจแก่ผู้ที่จะเริ่มทำการสร้างภาพยนตร์ไทย จะได้ทราบถึงสิ่งที่นักศึกษาต้องการ

๓. เพื่อทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยในปัจจุบัน

คำจำกัดความของคำที่ใช้ในการวิจัย

๑. ภาพยนตร์ไทย หมายถึง ภาพยนตร์บันเทิงประเภทต่าง ๆ รวมทั้งภาพยนตร์ สารคดี ที่สร้างขึ้นโดยคนไทย และมีดารานักแสดงส่วนใหญ่เป็นคนไทย เพื่อนำมาฉายตามโรงภาพยนตร์ทั่วไปในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อความบันเทิงเริงรมย์แก่ผู้ชมโดยทั่วไป โดยทั้งนี้ ไม่รวมภาพยนตร์ที่ฉายทางโทรทัศน์ และภาพยนตร์ที่บันทึกลงในแถบบันทึกภาพหรือเทปโทรทัศน์ (VIDEO)

๒. ความคิดเห็น หมายถึง ความคิดที่แสดงออกต่อสิ่งใดก็ตาม ทั้งในด้านบวกและด้านลบ โดยเสรี ซึ่งรวมไปถึงแนวทางที่บุคคลคิดว่าสิ่งนั้นควรเป็นอย่างไร

๓. นิสิตนักศึกษา หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี หลักสูตร ๔ ปี ๕ ปี และ ๖ ปี ในมหาวิทยาลัยปิดทั้ง ๑๕ แห่ง ไม่รวมถึงสถาบันแห่งอื่นที่จัดการสอนในระดับอุดมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ไม่รวมถึงนักศึกษาของมหาวิทยาลัยปิดที่ศึกษาอยู่ในคณะ หรือชั้นปีที่ตั้งอยู่นอกเขตกรุงเทพ

นิสิตนักศึกษายาศิลปศาสตร์ หมายถึง นิสิตนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในประเภทวิชาศิลปศาสตร์
ภาษาศาสตร์ และสังคมศาสตร์ เช่น คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มัณฑนศิลป์ อักษรศาสตร์ ศิลปศาสตร์
มนุษยศาสตร์ รัฐศาสตร์ เป็นต้น

นิสิตนักศึกษายาศาสตร์ หมายถึง นิสิตนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในประเภทวิชา
วิทยาศาสตร์ เช่น คณะวิทยาศาสตร์ แพทย์ศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ เกษตร ประมง เป็นต้น